

H15 – Emakon sairaudet ja hoito

Terveellä emakolla:

1. On hyvä ruokahalu.
2. Ei ole vuotoa emättimestä.
3. On terve utare, joka ei ole punertava tai kova.
4. On normaali ruumiinlämpö.
5. Ei ole ongelmia nousta ylös, tai mennä makuulle.
6. Tuottaa riittävästi maitoa.
7. Virtsa on läpinäkyvää ja vaaleankeltaista

Tarkista emakon vointi päivittäin, erityisesti ensimmäiset neljä päivää porsimisen jälkeen.

Tervettä emakkoa tutkitaan

Tarkista emakko perusteellisesti ainakin kerran päivässä 25-35 minuuttia ruokinnan jälkeen. Emakko saattaa olla sairas jos:

- se ei nouse ylös
- se makaa mahallaan
- se ei ole syönyt, tai on syönyt vain osan
- se ei pysty seisomaan tasaisesti kaikilla jaloillaan
- porsaatt ovat levottomat
- porsaatt eivät kasva
- porsailla on ripulia

Emakko on sairas - se ei syö ja porsailla on kylmä, eivätkä ne saa maitoa.

Runsasta vuotoa kohdusta

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Lisäkommentteja – Emakon sairaudet ja hoito

On tärkeää tarkastaa emakon terveys joka päivä ja arvioida mahdollinen lääkityksen tarve. Porsiminen on emakolle rankkaa. Tavallisin porsimisenjälkeinen vaiva on M.M.A. joka saa alkunsa tulehduksesta kohdussa tai utareessa. katso liite 16 – Muistilista – Hoitoapu ja liite 24 – Käytä sairaskarsinaa ajoissa.

1. Tarkista että emakko on syönyt 25 minuutin kuluessa ruokinnan jälkeen. Jos emakko ei syö, tarkista veden saanti. Katso H1 – Porsimisosaston ja porsimiskarsinan valmistelu. Jos emakko laihtuu, kuluttaa emakko enemmän energiaa maidon tuotantoon, kuin mitä se saa ruokinnan kautta. Tarkista ruokintamäärät ja rehun koostumus. Ota yhteyttä ruokintaneuvojaasi, mikäli asetuksissa tai ruokinnassa on ongelmia. Huono ruokahalu voi johtua myös ummetuksesta.
2. Mahdollinen valuttelu näkyy vuotona emakon takapuolella ja hännässä, sekä karsinan lattialla. Tämä on merkki tulehduksesta emättimessä tai kohdussa. Huomioi että ruskehtava, valkoinen tai kirkas vuoto (jossa ei ole mätää) on normaalia ensimmäiset 48 tuntia synnytyksen jälkeen. Lääkinnät tulee suorittaa hoitavan eläinlääkäriin ohjeiden mukaisesti.
3. Kovat mitorauhaset, punertava utare tai utareen läikikkyyys voivat viitata alkavaan utaretulehdukseen. Hoida tulehdukset hoitavan eläinlääkäriin ohjeiden mukaisesti. Utaretulehduksen lääkitsemistä tulisi täydentää myös kipulääkkeellä. Jos kaikki mitorauhaset ovat yhtä kovia, on ongelma luultavasti utareen kudokseen kerääntynyt neste. Antibiootilla ei tällöin ole vaikutusta, mutta kipulääkettä on hyvä antaa. Kipulääkitys parantaa emakon hyvinvointia ja parantaa porsaiden mahdollisuutta päästä imemään.
4. Jos emakon ruumiinlämpö on porsimispäivänä yli 40 °C ja yli 39,5 °C seuraavien päivien aikana, on emakolla kuumetta. Hoida emakko hoitavan eläinlääkäriin määräysten mukaisesti. Hoitoon kuuluu myös kipulääke. On tärkeää selvittää kuumeen syy. Antibioottilääkityksen haittana on, että se erittyy maidon mukana myös porsaille, tuhoten porsaiden suoliston bakteeritasapainon. Tämä lisää porsaiden riskiä sairastua ripuliin.
5. Jos emakko ei nouse ylös, sitä on autettava nousemaan. Tarkista seisooko emakko tasaisesti kaikilla jaloilla. Tarkista mahdolliset jalka- tai sorkkavauriot ja hoida hoitavan eläinlääkäriin määräyksien mukaisesti. Muista kipulääke.
Tarkista karsinan olosuhteet. Tarvitseeko porsimishäkki säätelyä, onko lattia liukas? Vikaa jalkojen asennossa tai ontumista: Auta ontuvaa emakkoa laittamalla kumimatto sen alle, siirtämällä se karsinaan jossa on paljon kuivikkeita tai sairaskarsinaan. Mikäli emakon jalka on turvonnut tai jos emakko ei varaa painoa kaikille jaloille, arvioi onko kyseessä murtuma (lopetus), revähdys (särylääkettä ja huilaa) tai tulehdus (antibioottilääke, kipulääke ja huilaa).
6. Jos porsaavat ovat levottomat eivätkä kasva, voi se olla merkki emakon riittämättömästä maidontuotannosta.
7. Jos emakko juo liian vähän, virtsasta tulee tummaa. Vertaile emakoiden virtsaa kun ne nousevat ylös aamulla. Huomioi että emakot jotka juovat vähiten ovat myös ne jotka eivät virtsaa ja tarvitsevat mahdollisesti lisää huomiota. Virtsassa ei saa olla verta, mätää tai muita epäpuhtauksia. Virtsan mukana erittyvä mätä ja epäpuhtaudet näkyvät yleensä lattialla pieninä kokkareina. Virtsan epäpuhtaudet ovat merkki virtsatien tulehduksesta. Tarkista emakon veden saanti, H1 - Porsimisosaston ja porsimiskarsinan valmistelu.

